

Parafia Rzymskokatolicka w Dobieszewie
Dobieszewo 32
76-240 Dębica Kaszubska

dotyczy: zaleceń konserwatorskich dla kościoła w Dobieszewie

W odpowiedzi na Państwa pismo z dnia 28.12.2022 r. Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Gdańsku Delegatura w Słupsku zgodnie z art. 27 Ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity Dz.U. z 2022 r. poz. 840) poniżej przedstawia zalecenia konserwatorskie w sprawie zapewnienia właściwej opieki nad stanem technicznych zabytkowego kościoła w Dobieszewie, wpisanym do rejestru zabytków nieruchomości woj. pomorskiego pod pozycją A – 185.

Należy pamiętać, że tutaj urząd wydał w dniu 19 listopada 2021 r. wydał zalecenia pokontrolne, w których wskazał konkretny zakres prac do wykonania wraz z wyznaczeniem ich terminu wykonania. Należy stosować się przede wszystkim do tych zapisów.

- 1) Ściany kościoła - w pierwszej kolejności należy wykonać stabilizację konstrukcji drewnianej ścian poprzez uzupełnienie elementów drewnianych słupów, mieczy i zastrzałów, rekonstrukcję podwaliny, belki oczepowej, wymianę skorodowanych elementów. Prace prowadzące do stabilizacji konstrukcji ścian kościoła będą wymagać w wielu przypadkach przemurowania całych fachów. W związku z tym należy wykonać rozpoznanie na podstawie badań wnętrza kościoła, które należy wykonać podczas sporządzania projektu prac. Jednocześnie, podczas przygotowania projektu konstrukcyjnego należy przeprowadzić badania architektoniczne, odkrywki polichromii wewnątrz kościoła lub przed przystąpieniem do prac budowlanych, w celu inwentaryzacji polichromii do jej rekonstrukcji.
- 2) Elewacja kościoła – powyższe prace dotyczące stabilizacji ścian kościoła mają bezpośredni wpływ na wygląd jego elewacji, prace polegające na renowacji elewacji należy przeprowadzić w sposób przywracający kościołowi jego pierwotną formę układu szachulca z wypełnieniami tynkowanymi i malowanymi przy użyciu materiałów dedykowanych dla zabytkowej struktury mineralnej.
- 3) Stołarka okienna – istniejąca stolarkę okienną należy zinwentaryzować i ocenić jej stan zachowania. Są to okna współczesne, jednakże jeśli ich stan zachowania jest odpowiedni należy poddać ją renowacji (w szczególności chodzi tu o małe okienka drewniane wieży i w nawie głównej). Stolarka okienna posiada oryginalne szklenie w postaci witraży geometrycznych z kolorowym szkłem i z dekoracjami na wieży. Dlatego też należy wykonać pełną konserwację istniejących witraży przy jednoczesnym uzupełnieniu ich ubytków, przełożenie ich w nową ramę i wkomponowanie w nową stolarkę okienną, która zapewni właściwą ochronę witrażom, a jednocześnie zapewni właściwe warunki ciepło-wilgociowe w kościele. Nowa stolarka okienna winna posiadać pierwotne podziały na kwatěrki.
- 4) Stołarka drzwiowa - należy przeprowadzić renowację stolarki drzwiowej zewnętrznej uwzględniając konieczność wymiany poszczególnych skorodowanych elementów.

- 5) Wieża kościoła – należy przeprowadzić prace konserwatorskie konstrukcji drewnianej wieży kościoła, poddać drewno dezynsekcji i zaimpregnować. Należy również wykonać przegląd mocowania dzwonu oraz w razie potrzeby wzmocnić go. Należy przeprowadzić renowację tynku elewacji wieży wraz z wykonaniem uzupełnień, renowację drewnianego szalowania wieży oraz koniecznie przebudować wejście do kościoła, które jest współczesną dobudową.
- 6) Wieżba dachowa - należy przeprowadzić prace konserwatorskie konstrukcji drewnianej więźby dachowej, uwzględniając dezynfekcję i dezynsekcję oraz konieczne uzupełnienie ubytków lub wzmocnienie osłabionych elementów.
- 7) Fundamenty kościoła – po rozeznaniu materiału fundamentów należy przeprowadzić prace stabilizujące je (uzupełnienie spoin, ewentualne podbicie fundamentów) oraz odprowadzenie wód opadowych od fundamentów
- 8) Posadzka kościoła – wykonać prace zapewniające stabilizację podłoża posadzki kościoła, usunięcie wtórnych warstw posadzki i wykonanie nowej posadzki z niezbędnymi izolacjami z cegły lub grubych 3-4 cm płytek ceglanych. Do wykonania posadzki należy użyć jak największej ilości pierwotnego materiału posadzki. Jeżeli w trakcie prac, po uzgodnieniu ze służbami konserwatorskimi nie będzie takiej możliwości, należy wydzielić część posadzki dla pokazania „świadka historii”, czyli ułożenia fragmentu posadzki z pierwotnego materiału. Nowa posadzka musi być odzwierciedleniem pierwotnej z zachowaniem jej formy, materiału, rozmieszczenia i ułożenia poszczególnych elementów. Podczas odkrywek należy sprawdzić obecność krypt lub piwnicy pod posadzką kościoła i przewidzieć prace weryfikujące istnienie wentylacji lub przyjęcie prac mających na celu jej wykonanie. Prace nie dotyczą posadzki zakrystii, która to została dobudowana w późniejszych latach.
- 9) Polichromia ścian i sufitu wnętrza kościoła – w miejscach zachowanych fachów i bez ingerencji konstrukcyjnej ścian należy przewidzieć prace obejmujące:
  - a) Usunięcie przemalowań z malowidła na tynku.
  - b) Wzmocnienie osypujących się fragmentów malowidła na tynku sykatywą.
  - c) Podklejenie odspojen tynku.
  - d) Uzupełnienie pęknięć tynku zaprawą.
  - e) Scalenie kolorystyczne ubytków polichromii.
  - f) Wykonanie dokumentacji konserwatorskiej (dla całości zadań).

Ponadto w miejscach gdzie konieczne będą wymiany struktury ściany lub jej przemurowanie należy odtworzyć polichromię uprzednio inwentaryzując ją.
- 10) Polichromia elementów drewnianych wnętrza kościoła – prace te dotyczą elementów drewnianych znajdujących się we wnętrzu kościoła i winny obejmować :
  - a) Usunięcie przemalowań z belek i stropu.
  - b) Zabezpieczenie malowidła belek i sufitu werniksem.
  - c) Dezynsekcja belek.
  - d) Uzupełnienie pęknięć belek wstawkami i kitami.
  - e) Zabezpieczenie malowidła belek werniksem.
  - f) Uzupełnienie lub wymiana w miejscach ubytków desek sufitowych.
  - g) Wykonanie dokumentacji konserwatorskiej
- 11) Empora – na podstawie archiwalnych zdjęć należy przywrócić pierwotną formę dekoracyjną empory chóralnej, uprzednio przeprowadzając badania architektoniczne istniejącej konstrukcji. Istnieje bowiem prawdopodobieństwo, że pod boazerią zachowała się jej pierwotna forma. Nie chodzi tutaj o rekonstrukcję bocznych empor, a jedynie odtworzenie wystroju na formie, którą obecnie przedstawia.
- 12) Prospekt organowy –należy uwzględnić prace przy prospekcie organowym, który traktuje się jako wystrój kościoła przeprowadzając jego renowację z odtworzeniem pierwotnej kolorystyki i formy, jak również można podjąć prace konserwatorskie przy organach.

W zakresie prac, uwzględniając wytyczne należy wykonać kompletny projekt konstrukcyjno-architektoniczny raz program konserwatorski (polichromie, prospekt organowy, konserwacja więźby dachowej i konstrukcji wieży). Podczas sporządzania dokumentacji projektowej należy dokonać odkrywek fundamentów i posadzki kościoła. Projekt winien zawierać działania pozwalające na poprawę stanu technicznego zabytku w przypadkach ujawnionych podczas trwających prac.

W zaleceniach nie ujęto konieczności konserwacji bieżącej dachu, z uwagi na fakt, że Parafia złożyła do tut. urzędu wnioski na jej wykonanie.

dr inż. Tomasz Wójcik
Konservator Zabytków w Gdańsku
mgr inż. mgr. inż. Andrzej Palusz
Konservator Zabytków w Gdańsku

Przymiemy:

. adresat
. a/a

Realizując obowiązek informacyjny wynikający z Rozporządzenia (UE) 2016/679 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE szczególne informacje na temat przetwarzania Pani/Pana danych osobowych zamieszczone zostały na stronie <http://www.ochronazabytkoww.gda.pl/rodo/>. Prosimy o zapoznanie się z tymi informacjami.

